

törökök vérengzéseinek, idegösszeroppanást kap a látottaktól, amiből haláláig már nem épül föl. Egy párizsi kórházban hal meg 1935-ben, ahonnan egy év múlva hazaszállítják hamvait Jerevánba. Munkássága felbecsülhetetlen. Az európai professzionális zene legértékesebb vívmányaival ötvözte az örmény népi hagyományokat. Elméleti szakemberként tudományos alapokra helyezte a zenei etnográfiaét. Egész életét az örmény népzene gyűjtésének, elemzésének, rendszerezésének, valamint feldolgozásának és népszerűsítésének szentelte. Énekesként, karvezetőként, tanárként, zenei szervezőként, publicistaként is maradandót alkotott. Több mint 4000 művet jegyzett le. Az örmény- és világköztudatban Komitasz a kultúra önzetlen szolgálatának szimbóluma, és az első örmény klasszikus zeneszerző. A hallgatóság ezután egy részletet hallott az általa többszólamúsított Patarag zenekari változatából.

(Folytatjuk)

* * *

Amberbojok figyelem!

Részlet egy levélből

Kedves Júlia, most sikerült utánanézni a kért dolgoknak. A Domus Históriában Korbuly Ignáczként szerepel.

36. **Korbuly Ignác** 1913-21.sz. 1880. okt. 13. után. Fsz. 1903.6.23. 1903 baróti káplán, 1905 somlyói káplán, 1906 Ehed, 1913 Barót, 1914-18 tábori lelkész. 1921 aposztatált és Katinkát feleségül vette, ki-menne Magyarországra, Szentszékkal ügyét rendezte. Vagyis a baróti a harminchatodik. 1913-tól 21-ig volt Baróton plébános. 1880 október 13. után született. A szentelése 1903 június 23-án volt, 1903-ban már baróti káplán, 1905-től somlyói káplán, 1906-ehedi, 1913-tól plébános Baróton, tovább már érthető. Egyebet nem tudok róla.

Ezúton is nagyon köszönöm Farkas László tisztelendő úrnak, a család nevében is, szíves közlését, és én még kiegészítem Gudenus János József segítségével.

Korbuly Domokos Albert 1770-ben született Szamosújváron, fia 1807-ben született Désen, meghalt Gyulafehérváron, 1889-ben. Tagja volt Szilágy vm. törvényhatósági bizottságának, 1848-49-es honvédkapitány. Az ő elsőszülött fia Ignác „gertyenyesi” előnevet is használta, kir. ítélőtáblai bírósági volt, a gyulafehérvári Mária Kongregáció tagja, az erdélyi Szent Ferenc rend konfratere. Felesége Zulányi Laura. Kilenc gyermekük közül a harmadik Lóránt Ignác Zilahon született a levélben is jelzett időben, meghalt 1970 jun. 29-én, Pestszentlőrincen temették el. Élt 90 évet. Felesége Flachbart Katalin, aki 1890-ben született és 1942 aug. 12-én hunyt el Pestszentlőrincen. Ő volt Amberboj Katinkának a lánya, Darkó Aladárnak a féltestvére, akinek önéletírását íme folytatjuk. Olvassátok örömmel.

Bálintné Kovács Júlia, Kincses Kolozsvár

Darkó Aladár

életrajzi töredéke (anyai nagyapja örmény)

II. rész

Gyermekkor, iskolai évek

Körülbelül 5 éves koromig Darkó nagyanyám Varga utcai házában laktunk, majd pedig amikor Édesapám betegsége miatt nem tudta ellátni a hivatalát és nyugdíj nélkül kellett megválnia állásától, felosztatták a háztartást. Édesapámmal és Édesanyámmal hárman Amberboj nagyanyámhoz költöztünk, aki családfenntartó Miklós fiával lakott, a Kolozsvári (később Jókai) utcában. Nagyanyám a házat bérebe adván egy szobát bérelt és ott lakott Gyula bátyámmal. Így éltünk kb. 2 évig, amikor Édesapám állapota súlyosbodott s ekkor ötlet Darkó nagyanyámhoz vitték, de ahol 1889 januárban nehéz szenvedések után meghalt. Nem sokra tudok visszaemlékezni abból az időből mert 7-8 éves voltam. Egy alkalommal emlékszem amint a tornácon ült a karosszékben (vakon, bénán) s megkérdeztem, hogy fogjuk-e be a lovat, hogy vigyük szekerezni, s arra emlékszem még, amikor a doktor Édesanyámmal villanyozta.

Édesapám a kolozsvári unit. gimnáziumban Dénes nevű testvérevel egy időben tett érettségit. Megelőzőleg Szebenben a Terézianumban tanult, mint szegény gyermek, mert nagyanyám szegény volt és 3 fiút nevelt fel. Érettségi után beiratkozott a jogra, de nem végezte el az egyetemi tanulmányait, mialatt az egyetemre járt egy ügyvédi irodában írnokoskodott, nem tudta nagyanyám segíteni és félbe kellett hagyja

az egyetemi tanulmányait, haza kerülve később bekerült a városhoz, ahol jegyző lett. Korabeliektől azt hallottam felőle, hogy jó tisztviselő volt, nagyon jó emlékezőtehetséggel megáldva, aminek jellemzéséről említette egyik kortársa, hogy egy alkalommal a tanácsülésre nem készült el a jegyzőkönyv, mire édesapám egy tiszta lapról olvasta fel az egész jegyzőkönyvet helyesen, fordítva a lapon hitelesítési záradékkal látta el és rendben hitelesítette. Kortársai közül többen mondták nekem, hogy népszerű joviális ember volt, részt vett a közéleti megmozdulásokban, önkéntes tűzoltó parancsnok volt és Dr. Moldován Gergely akkori kir. tanfelügyelővel, későbbi egyetemi tanárral szerkesztette a „Haladás” című legelső tordai hírlapot, 2 példánya megvan az irataim között.

Gyermekkoromban, amint édesanyám is mondta, és én is bizonyos mértékig úgy emlékszem, hogy nagyon élénk gyermek voltam, sok barátom volt, egészséges voltam, csak egyszer voltam hastífuszban. Szerettem gombozni, a patakban fürdeni, halászni, korcsolyázni, a csordabeli bivalyokon lovagoltam és a szomszéd szamarán, s ha szerit tehettem, lóra is felültem. Abban az időben még nem ródliztak, hanem házilag készített fatalpú szánra deszkát téve négyen is felültünk és úgy ereszkedtünk le a „labirintus” tetőről s csak Isten oltalmazott, hogy az útkereszteződéseknél nem kerültünk szekerek alá. Rendszerint fagyott kézzel és lábbal érkeztem haza erről a sportról, amikor hideg vízbe kellett tegyék a kezemet. Mikor a Kozsvári utcában laktunk, fő játszó helyek voltak a Kleinhempel pék udvara, ahol számos Kleinhempel fiú és pékinasok társaságában jól eltelt az idő. Egyszer más balesetek között a szénapadlásról nálunk a bivalyok közé estem be. Gyakran átjártam a szomszédos Fodor udvarra, ahol 3 fiú és 3 leánnyal s az ott levő nagyszerű hintával igen jól töltöttük az időt. Egyszer fennakadtam a hintán a horogba és létrával kellett leszedjenek. Látva, hogy mindenki szivarozik, vettem egy cseréppipát, egy pakk kapadohányt magamnak a pénzemből, de rosszul lettem tőle. Az udvaron toronymagasságban álltak a dohányos ládák, azok tetején szerettem játszani, Édesanyámnak örökös aggodalmat okozva vele. A Varga utcán mikor laktunk, láttam, hogy más is verekedik, én is kikezdttem a csizmadia inasokkal, de jól elverték. Ebből a koromból meg kell említenem, mint jellembeli tulajdonságot, amit szigorú Amberboj nagyanyám állapított meg és már felnőtt koromba közölte velem Édesanyám, hogy soha nem hazudtam. Édesanyám egyévi gyász után ment férjhez Flachbart Károlyhoz, aki nagybátyám üzletében segéd volt. 12 évvel volt fiatalabb anyámnál. Szepességi szász volt, jó volt hozzánk, mint gyermekekhez, engem különösképpen szeretett. Az unitárius elemibe jártam, IV. elemi után 1891-ben Szászrégenbe küldtek német nyelvre, s mivel semmit nem tudtam németül, a IV -ik elemibe íratlak be. Flachbart bátyjánál Flachbart József rézművesnél laktam, gyermektelen házaspár volt és jól bántak velem, szerették a gyermekeket. Az első évben a tanulás német nyelven gót betűkkel nehezen ment, privát órákra is jártam - az I. gimnáziumtól kezdve nem kellett privát órát veygek, egyedül is bírtam már, az I -II.-ik osztályba gyengébb voltam, de a III.-iktól már javult és IV.-be már jó és jeles voltam. A luteranus gimnáziumba nagyon jól tanítottak és nagy volt a fegyelem. Otthon is szigorúan tartottak szász szokás szerint, minden percet lefoglaltak, házimunkában részt vettem, egyszerűségre, szerénységre szoktattak. Kellemesen emlékszem vissza ezekre az évekre, sok jó barátom volt a szászok, magyarok, románok, zsidók között is. József bácsira és Regina nénire mindig szeretettel és hálával gondoltam, felkerestem őket, azok után is, és írtam nekik. Jóralvó emberek voltak, mikor én odakerültem még szegények voltak, de szorgalommal szép vagyont gyűjtöttek.

Gimnáziumi tanulmányaim alatt eleinte arra gondoltam, hogy a IV. gimnázium után katonai iskolába megyek. A vakációkat mostoha apám vasüzletében töltöttem és szerettem a kereskedést. A IV-ik gimnáziumban mikor az évvége közeledett, elhatároztam, hogy a kereskedelmibe megyek. Kérést adtam be a Kozsvári Kereskedelmi Akadémia igazgatóságához, mellékeltem egy szegénységi bizonyítványt, s mivel a bizonyítványom is jó volt, fél tandíj mentességet kaptam és ezt végig élveztem. Mikor erre a pályára határoztam el magamat, az első osztálytól kezdve a legszorgalmasabban tanultam. Az intézet egyébként Magyarországnak egyik legjobb intézete volt. Az érettségim minden tárgyból olyan jól feleltem, hogy általános eredményem jeles volt. Érettségi után előbb a budapesti Keleti akadémiára mentem, de meggondolva a dolgot, hazajöttem és Torda-Aranyos Vármegyei Takarékpénztárnak a szolgálatába léptem, mint díjtalan gyakornok. Itt három hónapig szolgáltam.

1900. január 1-ével az Érmihályfalvi Takarékpénztárhoz léptem szolgálatba, mint gyakornok évi 40 Korona fizetéssel. Ellátásban Kálmánczhelyi Bélánál voltam. Kálmánczhelyi Béla Fráter Lóránd édesapjánál szolgált, mint szolgabíró.

1901. június hó 1-ével a Hatvan vidéki Takarékpénztárhoz kerültem, mint másodkönyvelő. Itten havi 50 Korona fizetést kaptam. Rövid két hét múlva hazahívtak a Torda-Aranyos megyei Takarékpénztárhoz.

Ezt a Takarékpénztárt Sándor János belügyminiszter 1891-ben alapította. Itt segédkönyvelői állást kaptam havi 80 Korona fizetéssel és nyereségi jutalékkal.

1904-ben besoroztak a kolozsvári 51-es császári és királyi gyalogezredhez, amelynek három hadosztálya Bécsben szolgált. Bécsben a Mariahilferstassei kaszárnyába vonultam be. A gyakorlati kiképzés után iskolába kerültem. Németül tudván a vizsgán mindentől jó eredményt értem el és jeles bizonyítványt kaptam. 1906-ban Ferencz József császár és király felsége nevében jeles bizonyítványt állítottak ki nekem.

Leszerelés után hazakerültem Tordára a Bankhoz, ahol főkönyvelőnek neveztek ki. 1908-ban ez eddigi állásomból előléptetve a bank vezetésével bíztak meg cégjegyző titkári címmel. Ebben a minőségemben fejlesztettem a bankot.

Az önéletírás itt megszakad. A jelzett dokumentumok — levelek, iratok meglétéről, hollétéről semmi hírnünk. Csak remélni tudjuk, hogy az Amberboj leszármazottak valamelyikénél még megvannak.

Szerk.

* * *

Archívumunkból

Girokuti Erdélyi Naptára 1859-dik közönséges évre

Iparkamara Torda: Welits György, Wolf Gábor gyógyszerész. Biluska Gergely, Meggyesi Antal, Lászlóffy János, Pátrubán Gergely szövet áru. Csiki Imre, özv. Székely és Fekete, Tauffer Ferencz fűszer áru. **Amberboj József**, Biluska Jákob, Csiki örök. és társa, Hátskuj Ferencz, Harmath Kristóf, Karácsoni Simon, Karingetz Tódor, Osztian Kristóf, Pál János, Piansz Antal, Velics György, Virág Tamás, Harmath és Szentpéteri vegyes áru.

* * *

Petrás Mária Csángó Madonnái a Magyarok Házában

Petrás Mária unikális, egyedi, senkihez nem hasonlítható, nem mérhető. Ritka tünemény: egyediségében képes egyetemes maradni. Olyan műveket alkot, melyeket minden magyar templomban - határon innen és túl boldogan látnék - mondta Jankovics Marcell művészettörténész 2004. január 18-án Budapesten, a Magyarok Házában.

Petrás Mária csángó népdalénekes és kerámiaművész kiállításának megnyitóján Jankovics rámutatott: - A művész meglepetést okozott számára, mert immár - kis plasztikái mellett - monumentális szoborméretben is gondolkodik. A kiállításon ugyanis láthatók nagy Madonna szobrai is. Mint mondta, megérhetjük: Magyarországon remélhetőleg előbb-utóbb Petrás szobor áll majd, nem csak egyházi falakon belül, hanem kívül is. A művészettörténész hangsúlyozta: - Nagy dolog, ha valaki az egyéniségét megőrizve alkot egyetemes értékűt, melynek letagadhatatlan a hiteles forrása. Véleménye szerint a művésznő jelentős szerepet játszik nem csak a magyar nemzeti érzés, hanem a magyar vallásos művészet szempontjából is. A magyar plasztika művészetben nincs ma olyan alkotó, aki remekművein keresztül annyi érzelmet nyújtana, mint Petrás Mária - jelentette ki Jankovics Marcell.

A nagyszerű kiállítás megnyitója után megkérdeztük a csángó kerámiaművészt, honnan meríti az ihletet, hisz alkotásainak jelentős része Szűz Máriáról, a Szent Családról és Jézus Krisztusról szól. A művésznő elmondta: - Az ihlet gyermekkorából való, mely felnevelte, és felkészítette erre a világra „Csángóföld csodálatos. Mindennap Istennel kezdődött és vele végződött. Az ember Mária harangszóra ébredett, és imádkozott. A hívő ember napjára, életére az imádság ráteszi a 'pecsétjét.' A domborműveimen látható Szűzanyát szentként tisztetem. Mária körül mindig megjelennek más alakok is, nem csak Erzsébet, hanem a csángó lányok és asszonyok. Munkáimban kapcsolatot teremtek közöttük." Petrás Mária elmondta: Csángóföldön ma is nagy tisztelet övezi Szűz Máriát. A legtöbb idős asszony példaképp tekint a Magyarok Nagyasszonyára. Szeretete csodákra képes. „Szinte mindent jelent Szűz Mária. Néhány alkotásomban Magyarok Nagyasszonyaként látható, szent koronával a fején. Van, akik azt gondolják, ez már a múlté, és kinevetnek, de engem ez nem érdekel. Személyiségét csodálatos témának találok " - vallja Petrás Mária.